

Eten is zilver, zwijgen is goud

Rechten vrij interview met Esther Scheldwacht en Kees Hulst *bij Zachtop lachen*

Door Brechtje Zwaneveld

Na de voorstelling *Lichter dan ik* werken Esther Scheldwacht en Kees Hulst opnieuw samen in een theaterstuk over een Indisch verhaal. Esther Scheldwacht bewerkte de roman van Malou Holshuijsen, *Zachtop lachen*, en regisseert. Kees Hulst speelt.

Esther Scheldwacht: '*Lichter dan ik* ging helemaal terug naar de Indische oermoeder van veel Indische families in Nederland, de njaj, en speelde zich af in het voormalig Nederlands-Indië. *Zachtop lachen* gaat over een jonge Indische vrouw anno nu en speelt zich af in Nederland. De autobiografische roman van Malou – die zelf een derde generatie Indische Nederlander is – is spannend, aangrijpend, herkenbaar én heel erg grappig.'

In de voorstelling praat Malou (Emma Buysse) met haar therapeut (Kees Hulst) omdat ze van de ene op de andere dag niet meer durft deel te nemen aan het verkeer. Malou maskeert haar gevoel handig met galgenhumor en ze zwijgt liever dan dat ze praat. Langzaamaan ontvouwt zich het mysterie achter Malous zwijgen.

Scheldwacht: 'Malous Indische achtergrond blijkt een voedingsbodem voor de manier waarop ze omgaat met een traumatische gebeurtenis in haar jeugd. Zoals in veel Indische families wordt er in Malous familie lekker gegeten, hartelijk gelachen en over pijnlijke ervaringen gezwezen. 'Eten is zilver en zwijgen is goud' schrijft Malou treffend in haar roman. Transgenerationeel trauma, waarbij trauma's uit de geschiedenis overgaan op volgende generaties, wordt steeds meer erkend en herkend door iedereen. En het komt natuurlijk niet alleen in Indische families voor, het is iets universeels. Door alle oorlogen die er nu gaande zijn, worden er bovendien elke dag weer nieuwe transgenerationele trauma's geboren. Indisch zwijgen was er bovendien niet alleen omdat mensen er niet over wilden of konden praten, maar ook omdat indertijd geen vragen werden gesteld. Met deze voorstelling hoop ik dat mensen worden uitgenodigd om zich te openen en te gaan praten, want hoe pijnlijk ook, het helpt echt.'

Kees Hulst speelt de rol van de therapeut in de voorstelling. Geen makkelijke rol vertelt hij: 'De therapeut maakt zelf nagenoeg geen ontwikkeling door in het verhaal, hij stelt alleen maar ellendige vragen. Hij is dienstbaar aan het verhaal van Malou. Als een soort 'master of ceremony' stuurt hij haar in haar emoties.' Scheldwacht vult aan: 'Ik wist dat de therapeut door een markante acteur gespeeld moest worden, juist omdat het zo'n razend moeilijke ondankbare rol is die van wezenlijk belang is voor het stuk. Ik had iemand nodig met een sterke persoonlijkheid op het toneel. Iemand die geloofwaardig kan zeggen dat hij geen humor heeft, maar ondertussen wel grappig is. En dat is Kees.'

Scheldwacht en Hulst werken graag met elkaar samen en hebben buiten de toneelvloer ook een relatie met elkaar. Hulst: 'Onze liefde is sterk verbonden met onze gemeenschappelijke liefde voor het vak en de manier waarop we het werk benaderen. Ons werk is onze leefomgeving en geeft tegelijkertijd brandstof aan onze relatie. Scheldwacht: 'Theater maken is voor ons een manier van leven. Ik sta altijd aan, ik ben in mijn hoofd altijd bezig met het stuk waaraan ik werk, als actrice, schrijver en als regisseur.' Hulst valt haar plagend in de rede: 'Dat heb ik gemerkt vanochtend om half zes, toen je vroeg of je nog iets over mijn spel tegen me mocht zeggen.' Waarop Scheldwacht lachend vervolgt: 'Ik ken niemand anders dan Kees bij wie dat mag.'

De toewijding voor deze voorstelling delen ze met actrice Emma Buysse, zangeres Minouk Beekman en geluids- en muziekontwerper Moos de Walle. Samen maken zij van *Zachtop lachen* een muzikale, supergeestige en ontroerende voorstelling met scherpe observaties en inzichten. 'Het leven blijft je onherroepelijk op onverwachte momenten bij de strot grijpen. Maar leren omgaan met de pijn die dat kan veroorzaken is uiteindelijk belangrijker dan de pijn zelf,' aldus Scheldwacht.